

02

Camins d'oportunitats

ENTREVISTA

«Els camins són un bé públic que pertany a tothom»

Sílvia Coll

Responsable de Comunicació i Turisme
de la Vall Fosca, Ajuntament de la Torre de Capdella

Eduard Vidal
Doctor en comunicació

Sílvia Coll neix i creix a la Vall Fosca, prop de la central hidroelèctrica de Capdella, una de les primeres en utilitzar la força de l'aigua per generar electricitat a Catalunya. Als 17 anys decideix marxar a Barcelona per estudiar Traducció i Interpretació, i amb els anys realitza un Màster en Comunicació Científica. Després de treballar a l'estranger i a Barcelona, torna a casa. Inicialment, combina feina a la universitat amb projectes més de caire municipal fins que comença a treballar a l'Ajuntament de la Torre de Capdella com a responsable de comunicació i turisme. Així és com neix la seva passió pels camins, que ja havia tingut des de jove, però ara amb un compromís més ferm.

En aquest primer número de la revista SENdÈRIA, descobrim com gestionen els camins a la Vall Fosca i com recuperen el seu valor simbòlic.

SENdÈRIA va de camins i caminar, però, què són els camins per a Sílvia Coll? I per què són tan importants a la Vall Fosca?

Els camins són molt més que simples vies, són el nostre patrimoni i una part fonamental de la nostra identitat. A la Vall Fosca, abans de l'arribada de les carreteres, els camins eren els que connectaven pobles, ermites, i altres llocs públics, i s'utilitzaven tant per traslladar bestiar com per a desplaçaments de les persones. Són un bé públic que pertany a tothom. Els camins antics de la Vall Fosca es van dissenyar amb molta cura, pensant en l'eficiència i evitant problemes com les allaus. Encara avui, mantenir i recuperar els camins significa garantir que siguin útils per a tothom: per als ramaders, per als locals que volen passejar, i també per als visitants que venen a conèixer el territori. En definitiva, els camins són un recurs que ens connecta amb la història i que tenen un valor immens, tant pràctic com emocional.

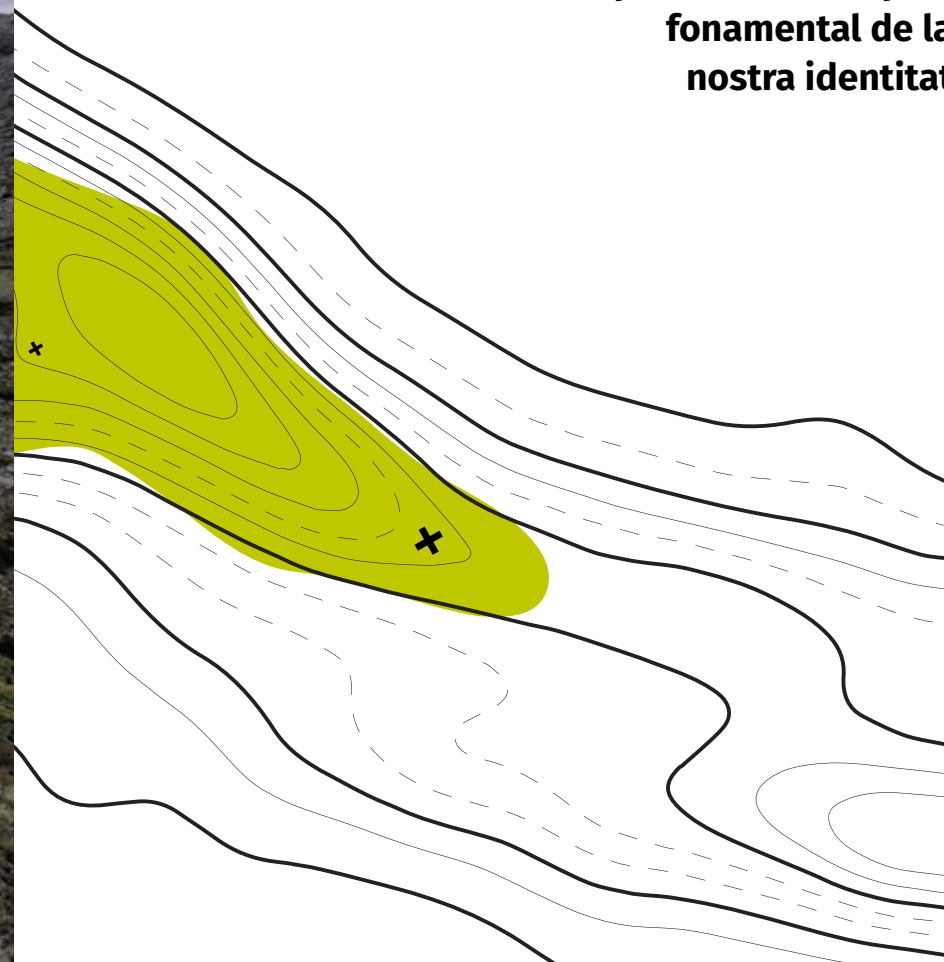
Els camins són molt més que simples vies, són el nostre patrimoni i una part fonamental de la nostra identitat

Amb aquesta definició, entenem que la relació de Sílvia Coll amb els camins és molt passional.

La meua relació amb els camins és una barreja de feina i passió. Quan vaig començar a treballar aquí, vaig trobar una xarxa de camins parcialment oberta, on ja s'havia iniciat la feina de senyalitzar camins antics, però encara mancava sensibilitat. Des de llavors, hem obert molts més camins i hem elaborat l'inventari, que és una eina essencial per identificar quins camins són públics, quins estan oberts i quins no. Per mi, els camins no són només una feina; són identitat, patrimoni i orgull. La seva gestió implica preservar una part fonamental de la Vall Fosca i garantir que aquest llegat pugui ser aprofitat per tothom, tant per motius pràctics com per gaudir del territori.

Rafael López-Monme | IDAPA

La gestió dels camins a la Vall Fosca és una tasca que combina planificació, conservació i col·laboració comunitària

A què es refereix quan parla de “sensibilitat” envers els camins?

La sensibilitat pels camins es refereix a la consciència, el respecte i la valoració que es té envers aquests espais com a patrimoni clau per la Vall Fosca. Durant anys, molts camins es van perdre o van quedar amagats perquè van deixar de ser utilitzats. Menys animals pasturant a la muntanya, menys gent vivint al territori i l'ús creixent de les carreteres van fer que els camins es tanquessin per la vegetació o simplement quedessin oblidats. No es tractava d'una manca de sensibilitat conscient, sinó d'una pèrdua progressiva d'ús i manteniment. Ara, però, la sensibilitat pels camins està renaixent, especialment en veure'ls com un recurs patrimonial i turístic. Això ha fet que cada cop hi hagi més esforços per inventariar-los, mantenir-los i posar-los en valor. La sensibilitat pels camins avui implica entendre que són un patrimoni

compartit, que requereix la implicació de tothom per ser preservat i utilitzat de manera responsable.

Podria fer un breu resum de com es gestionen els camins a la Vall Fosca?

La gestió dels camins a la Vall Fosca és una tasca que combina planificació, conservació i col·laboració comunitària. El primer pas és la creació d'un inventari detallat que reculli tots els camins de titularitat pública del municipi. Aquest procés ajuda també a resoldre conflictes amb propietaris privats. Un cop inventariats, els camins necessiten manteniment regular, que inclou tasques com desbrossar, espedregar, refer murs o reparar danys causats per esllavissades o pluges. De tot aquest manteniment el que es prioritza és el desbrossament, la retirada de pedres i la reparació de danys que realment dificulten el pas pel camí. Per desgràcia encara no hem arribat al punt de poder refer les parets dels camins, que no és només responsabilitat de l'Ajuntament, sinó també dels propietaris dels terrenys que toquen al camí. A més, des de fa poc es promou la participació activa de la comunitat local. Al 2024 vam crear la Taula de Camins de la Vall Fosca, que inclou ramaders, caçadors i veïnat, per identificar necessitats i resoldre conflictes d'ús. L'inventari és gestionat per

l'ajuntament i els camins es mantenen amb el pressupost municipal i alguns ajuts com els de la Direcció General de Polítiques de Muntanya, que gestiona el Consell Comarcal. Amb 165 km² i 19 pobles, mantenir el territori és un repte.

Així que hi ha conflictes amb la recuperació i manteniment dels camins?

Més que tensions parlaria de canvis de costums. Els ramaders estaven acostumats a posar fils perquè el bestiar no passés. Aquests fils, en la majoria de casos tenen manetes que quan hi passem, s'han de tornar a deixar tancades. Si aquesta maneta queda oberta, el bestiar es pot escapar i aquest és un dels principals problemes. Que s'escapi el bestiar a un ramader li pot suposar hores de treball que no tenia previstes. Per tant, per al maneig del bestiar és important que hi hagi una bona convivència entre tots els usuaris dels camins. En el cas dels caçadors, també és important que informin en quines zones cacen, perquè cada vegada hi ha més persones que caminen i s'ha d'evitar qualsevol situació de perill, i que la caça pugui continuar sent una activitat al municipi.

Quin paper té, doncs, el manteniment dels camins? Quins altres reptes proposa?

El manteniment és fonamental, però un gran repte. Cal mantenir els camins nets de vegetació, reparar murs, i gestionar esllavissades i arbres caiguts.

A més, molts camins empedrats han resistit bé amb el temps, però sense manteniment continu, es degraden. El repte és financer, especialment per als ajuntaments petits.

Hem parlat de camins i la seva gestió però, també ens agradaria saber més d'aquells que els gaudeixen. Entenem que els camins poden esdevenir un reclam turístic important. És així també a la Vall Fosca?

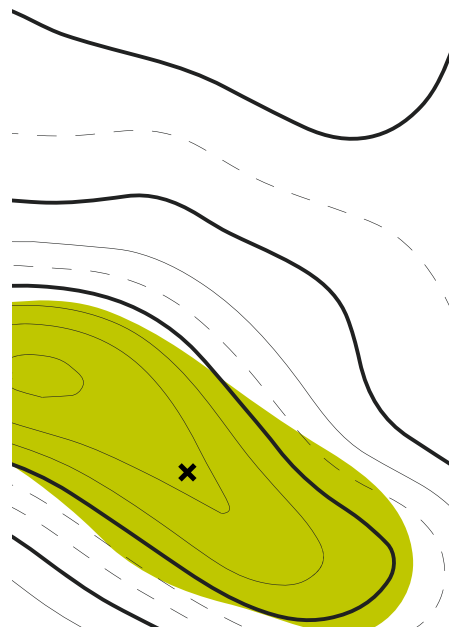
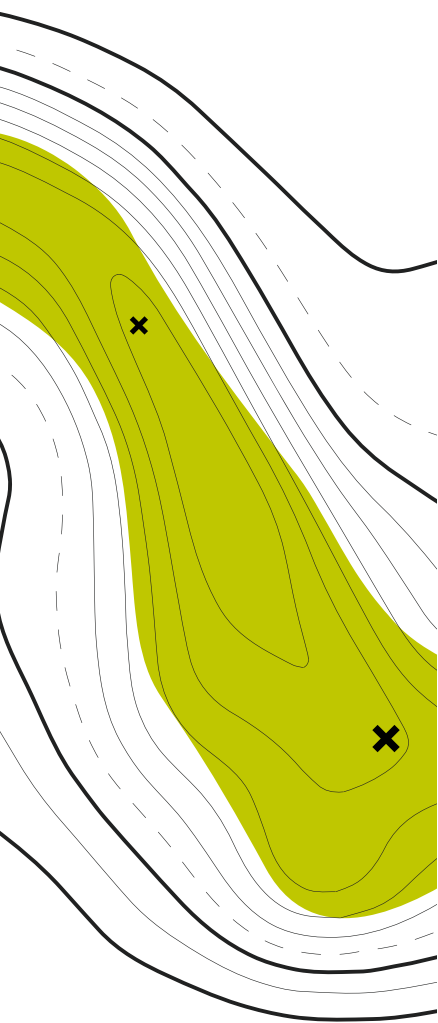

Els camins són un recurs clau per al turisme a la Vall Fosca, però el seu valor va molt més enllà de l'atracció de visitants. Són una manera de connectar els turistes amb el territori, oferint-los una experiència autèntica. Molts visitants arriben preguntant si hi ha itineraris o rutes senyalitzades, i els camins es converteixen en una de les activitats més valorades per gaudir del paisatge i descobrir el patrimoni local.

El turisme vinculat als camins no només beneficia els visitants, sinó també la comunitat local. Per exemple, activitats com curses populars, el festival de senderisme i rutes guiades no només atrauen turistes, sinó que també impliquen els habitants de la zona, que coneixen i valoren més el seu territori. Això genera orgull local i fomenta una economia vinculada a serveis com la restauració, les botigues locals i els allotjaments.

Tanmateix, aquesta relació amb el turisme també comporta reptes. És important gestionar els camins de manera que no es massifiquin ni esdevinguin un

El turisme vinculat als camins és una gran oportunitat per al territori, sempre que es gestioni de manera sostenible i equilibrada

problema per als usos tradicionals, com la ramaderia. També cal garantir que es respectin les normes per preservar l'entorn natural, especialment en zones sensibles. En definitiva, el turisme vinculat als camins és una gran oportunitat per al territori, sempre que es gestioni respectant tant els visitants com els habitants i el paisatge.

Què proposeu des de l'administració per promoure els camins i el caminar?

Des de l'administració s'han impulsat diferents accions per posar en valor els camins i fomentar-ne l'ús tant per a la població local com per als visitants. Un dels primers passos ha estat fer l'inventari de camins, com ja he comentat. A partir d'aquí, hem treballat en la senyalització, perquè els camins siguin fàcilment identificables i accessibles.

També hem creat itineraris que connecten llocs d'interès, sempre buscant que tinguin un sentit i, sempre que es pugui, que siguin circulars, perquè són més atractius per als usuaris.

A més, organitzem activitats com el festival de senderisme o curses populars, com la Cabanera, que ajuden a donar a conèixer els camins i a fomentar el seu ús. Aquestes activitats sovint inclouen explicacions sobre la història, la natura o altres aspectes vinculats als camins, fet que afegeix molt valor. També promovem l'ús de guies professionals, especialment en activitats com les raquetes de neu o en zones més complexes, perquè aporten seguretat i coneixement als usuaris. Som destinació Starlight des de 2018, fet que ens ha permès donar més visibilitat a la vall i als seus camins.

Els camins de la Vall Fosca són molt més que traços al paisatge: són els fils que cusen la memòria d'un territori

I tot això ho feu vosaltres sols des de l'ajuntament?

No. Treballem en xarxa amb altres ajuntaments, entitats i agents a través de la Taula de Camins de l'Alt Pirineu i Aran, que és una gran eina per compartir experiències i coordinar esforços. Per descomptat, utilitzem les xarxes socials i altres canals per donar visibilitat als camins i posicionar-los com una de les activitats clau per conèixer el territori.

És impressionant l'esforç i la passió de la Vall Fosca, i per descomptat, de Silvia Coll, per cuidar el seu territori. Ens agradaria tancar amb una anècdota relacionada amb els camins i el caminar, què ens podria explicar?

Una història que sempre em fa somriure és la d'un piano que es va pujar a coll fins al balneari de la Vall de Boí, per la Vall Fosca, pel camí de Rus, perquè abans no hi havia carreteres. Aquest tipus d'anècdotes aporten vida als camins i els connecten amb la història local. Justament a l'exposició Històries i Camins, que es va fer des de l'IDAPA i a partir de la Taula de Camins, s'explica amb més detall aquesta història.

Els camins de la Vall Fosca són molt més que traços al paisatge: són els fils que cusen la memòria d'un territori. Amb l'esforç incansable de persones com Sílvia Coll i la implicació de tota una comunitat, aquests camins es converteixen en ponts entre la tradició i la modernitat, convidant-nos a caminar per la història i l'ànima de la vall. La Vall Fosca és un territori que no només es recorre, sinó que es viu i s'estima profundament.

